

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ СЕРТИФИКАТЛАШТИРИШ АҲАМИЯТИ

Бадалов Номоз Журабоевич

Жиззах политехника институти, доцент

Телефон рақам: +998903110662; gmail: nomozbadalov@gmail.com

Шомуродов Маткарим Рашид Ўғли

Жиззах политехника институти, Талаба

Телефон рақам: +998975105143; gmail: matkarimshomurodov@gmail.com

Аннотация:

бу кўрсатилаётган хизматларнинг белгиланган стандарт ва меъёрларга мувофиқлигини расман тасдиқлаш жараёни бўлиб, уларнинг сифатини кафолатлашга хизмат қилади. Хизмат соҳасидаги сертификатлаштириш жараёни орқали истеъмолчилар хавфсиз, ишончли ва стандартларга мос хизматдан фойдаланиш имконига эга бўладилар. Бу эса фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, хизмат кўрсатиш соҳасида рақобатни кучайтириш ва сифатни оширишга олиб келади. Сертификатлаштириш жараёнида хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ўз фаолиятини белгиланган талаблар асосида баҳолатади ва белгиланган сифат даражасига эришган ҳолда сертификат олади. Ушбу аннотацияда хизматларни сертификатлаштиришнинг аҳамияти, босқичлари ва истеъмолчи учун бериладиган кафолатлари ёритиб берилади.

Калит сўз: ишлаб чиқариш, сертификатлаштириш, сифат, стандартлар, хавфсизлик, самарадорлик, рақобатбардошлик, экспорт.

Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш - сифат стандартларида ва техник регламентларда ўрнатилган барча талабларга маҳсулотнинг мувофиқлигини ва маҳсулотни тайёрлаш шарт-шароитларини ҳамда ишлаб чиқариш жараёнларининг барқарорлигини тасдиқлашдир. Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқаришни сертификатлаштиришни ўтказишга асослар. Ўзбекистон Республикасида амалдаги мажбурий

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

сертификатлаштириш қонунчилигига мувофиқ ишлаб чиқаришни сертификатлашириш кўзда тутилмаган бўлиб, ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш сертификатлаштириш миллий тизимида ихтиёрий равишда амалга оширилади. Ишлаб чиқаришга сертификатни олиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг рақобатбардошлигини ошириш мақсадида ишлаб чиқарувчининг хоҳоши бўйича амалга оширилади [1]. Сифат учун мувофиқлик сертификатлари қуйидаги турдаги ишлаб чиқаришларга берилиши мумкин узоқ вақт давомида бир турдаги маҳсулотни оммавий ишлаб чиқариш, номенклатураси турғун бўлмаган донали маҳсулотларни якка тартибда ишлаб чиқариш. конвейерли турдаги узлуксиз кенг миқёсда ишлаб чиқариш. алоҳида турдаги маҳсулотларни серияли ишлаб чиқариш, қўл меҳнатига асосланган, донали ишлаб чиқариш ёки кичик ҳунармандчилик.

Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ва тасдиқланган аниқ тартиб бўйича амалга оширилади. Аммо ишлаб чиқаришни сертификатлаштиришни ўтказишда баҳолашнинг асосий мезони ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатининг барқарорлигини таъминлаш ҳисобланади. Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш аккредитланган сертификатлаштириш идоралари томонидан ўрнатилган тартибда амалга оширилади. Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш жараёнида асосий ва энг муҳим звеноси сифатида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига бевосита таъсир этувчи ишлаб чиқариш ва технологик жараёнлари ҳамда ишлаб чиқариш устидан назорат ва барқарорлигини таъминлашни келтириш мумкин. Ишлаб чиқаришни сертификатлаштиришни ўтказиш учун усул корхонанинг тури у ёки бу хусусиятларидан келиб чиқиб алоҳида тартибда аниқланади [2].

Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш учун асосий объектлар сифатида алоҳида технологик жараёнларнинг ҳолати, ишлаб чиқариш тизимининг ҳолати, корхона бошқариш бўйича фаолият, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлаш бўйича фаолият, ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг сифати, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини таъминлаш учун

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

белгилинган меъёрий ҳужжатлар, қоидалар, меъёрлар ва чора-тадбирлар, маҳсулотни синаш ва техникавий назорат тизимлари.

Ишлаб чиқаришни сертификатлаштиришда қуйидаги тўртта блок объектлари баҳоланади тайёр маҳсулот (уни истеъмол ва реализация қилиш соҳаларида сифатини баҳолаш ва аниқланган нуқсонларнинг сабабларини таҳлили), технологик тизими (технологик жараёнлар, юклаш-тушириш ишлари, сақлаш, ўрнатиш ҳолатлари), техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш (қурилмаларга техникавий хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш, эксплуатацияси, ўрнатиш, назорат-ўлчаш асбобларининг қиёсланганлиги), синаш ва техникавий назорат тизимлари (кириш назорати, операцион назорат, қабул қилиш назорати; намунавий, даврий синовлар) [3].

Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш тартиби. Ишлаб чиқаришни сертификатлаштириш тартибидаги асосий ишлар қуйидаги босқичларга бўлинади ишларни ташкиллаштириш (сертификатлаштиришдан олдинги босқич), аризачи тақдим этган дастлабки маълумотларни экспертизадан ўтказиш, текшириш дастурини тузиш, ишлаб чиқаришни текшириш, сертификатни расмийлаштириш, сертификатланган ишлаб чиқариш устидан инспекция назоратини ўтказиш. Сертификатлаштиришда ишлаб чиқаришни баҳолаш ва кузатиш ишлаб чиқариш ҳолатини баҳолаш ва таҳлил қилиш танланган сертификатлаштириш схемаси ва сертификатланаётган маҳсулотнинг хусусиятини ҳисобга олиб амалга оширилади. Мувофиқлик сертификати берилгунгача баҳолаш ишлаб чиқаришни дастлабки текшируви деб ҳисобланиб, мувофиқлик сертификати берилганидан сўнг сертификатлаштирилаётган маҳсулотни ишлаб чиқариш турғунлиги сифатида ўтказилади. Ишлаб чиқаришни кузатиш бўйича ишларини ўтказиш учун комиссия ёки сертификатлаштириш идорасининг лаёқатли ходими сифат бўйича эксперт-аудитор сифатида тайинланади. Ишлаб чиқариш ҳолати тўғрисида дастлабки маълумот олиш зарурияти бўлганда тайёрловчи-ташкилотга саволнома жўнатилади [4].

Ишлаб чиқаришни текшириш муайян объектни текшириш ва саволлардан таркиб топган дастур бўйича ўтказилади. Дастур ишлаб чиқарилаётган маҳсулот тури ва ишлаб чиқаришнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfséries.com

11th June, 2025

олиб тузилади. Ишлаб чиқаришни текшириш аудит тарзида ўтказилади. Текширув дастури ишлаб чиқарувчиларга олдиндан етказилади. Ишлаб чиқаришни текширишнинг намунавий дастури Корхона номи, Комиссия раиси ва аъзоси, Текшириш санаси, Текшириш объектлари ташкилот ташкилий тузилмаси, раҳбарлик қилиш ваколати ва жавобгарликларни тақсимланиши, бўлинмалар ва бажарувчи ходимларнинг лавозим йўриқномалари, Ўзбекистон Сертификатлаштириш миллий тизими меъёрий ҳужжатлари талабларига ишчи ўринларда зарурий техникавий ҳужжатларни мавжудлиги ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни конструкторлик, технологик ва меъёрий ҳужжатлари билан мувофиқ ўзгаришларни ташкилот таъминланганлиги, Чиқарилаётган маҳсулотлар ҳажми ва номенклатуриси, сертификатлаштириш масаларини таҳлили, Мувофиқлик белгисини маҳсулотни тамғалашда ва сертификатда қўлланилиши, Хом-ашё, материаллар, комплектловчи буюмларни кириш назорати ва харид қилиш жараёни, Ишлаб чиқариш шартлари – ҳарорат, намлик, ёруғлик, санитар ҳолати ва бошқаларга мувофиқ таъминланганлиги, Технологик қурилмалар, асбоб-ускуналар, жиҳозларни таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш, Ишлаб чиқаришнинг метрологик таъминоти, синов қурилмаларини аттестатлаш, ўлчов воситаларини қиёсланганлиги ва аттестатланганлиги гувоҳномалари, Маҳсулот сифати ва хавфсизлигига таъсир этувчи асосий ва махсус ишлаб чиқариш жараёнлари, Синов лабораторияларини мавжудлиги ва ҳолати, Синов баённомалари операцион назорат қайдлари ва ТНБ тайёр маҳсулотни қабул қилиш баённомалари ҳамда маҳсулот сифати кириш назорати жараёни, Тайёр маҳсулот омбори, маҳсулотни қадоқлаш тартиби, юклаш-тушириш ишлари ва ташиш, Ходимлар малакасини тасдиқлаш ва ўқитиш жараёни, Тўғриловчи амалларни қабул ва истеъмолчилари эътирози таҳлили ҳамда рўйхатга олиш жараёни. Текширув давомида номувофиқликлар ва камчиликлар мавжуд бўлганда улар текширув далолатномасида рўйхатга олиб борилиши шарт. Аризачига номувофиқликларни бартараф қилиш ва мувофиқ тўғриловчи амалларни қабул қилиш учун вақт берилади. Текширув далолатномаси барча натижалар, жумладан, тўғриловчи амалларни бажарилишини текшириш тўғрисида маълумотларни аризачи

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

сертификатлаштириш идорасига жўнатади. Имзоланган нусхаси ташкилотда қолдирилади, яъни қаерда текшириш ўтказилганлиги тўғрисида маълумот сифатида фойдаланилади.

ХОРИЖИЙ МАНБАЛАР

1. O'g B. O. N. et al. The role of quality management system in increasing product quality in enterprises //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2021. – Т. 2. – №. 12. – С. 228-233.
2. Jo'raboyevich B. N. Role of comparison, calibration and metrological certification in enterprises //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 10. – С. 168-175.
3. Jo'raboevich B. N. QUALITY EXPORT PRODUCTS IN ENTERPRISES GENERAL AND SPECIAL IN PRODUCTION IMPORTANCE OF REGULATIONS //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2022. – Т. 3. – №. 6. – С. 1-7.
4. Badalov U. N. THE ESSENCE OF TYPES OF TESTS IN IMPROVING PRODUCT QUALITY, THE IMPORTANCE OF THE LEVEL OF PRODUCT QUALITY //Экономика и социум. – 2024. – №. 2 (117)-1. – С. 143-146.